

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/12/2020
Identifikačné číslo spisu: 1115213292
Dátum vydania rozhodnutia: 16.12.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1115213292.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ F. U., bývajúcej v K. F.T., O. XXX/XXX, 2/ F. A., bývajúcej v Č. O. XXX, obe zastúpené Mgr. Ľudovítom Paulovičom, advokátom so sídlom v Lučenci, Martina Rázusa 19, proti žalovaným 1/ F. Ž., bývajúcemu v Š. -Z. O., K. XXXX/X, zastúpenému JUDr. Romanom Foltínom, advokátom so sídlom v Nitre, Školská 3, 2/ KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábřeží 8/A, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 16 C 775/2015, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 18. apríla 2018 sp. zn. 6 Co 239/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyniam 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 16 C 775/2015-233 z 15. mája 2017 v spojení s opravným uznesením č. k. 16 C 775/2015-276 z 22. augusta 2017 zaviazal žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyni 1/ titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 5 000,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku nárok žalobkyni 1/ zamietol; žalobkyni 2/ titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 10 000,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku nárok žalobkyni 2/ zamietol. Žalobkyniam 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. V odôvodnení poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, zistený skutkový stav a uviedol, že považoval za preukázané, že zásah do osobnostných práv žalobkýň, t. j. do práva na ich rodinný a súkromný život, bol spôsobený pri dopravnej nehode, ktorú zavinil žalovaný 1/ a žalovaná 2/ je poisťovňou, s ktorou bol držiteľ motorového vozidla v povinnom zmluvnom vzťahu na základe poisťnej zmluvy uzatvorenej v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za prevádzku motorového vozidla v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“). Právne nároky žalobkýň posúdil v zmysle ustanovení § 11, § 13, § 415, § 420, § 444 a § 449 ods. 1

Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 1, § 4 ods. 1-4, § 7 ods. 1, 2, § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z., ako aj Smerníc Rady Európskej únie č. 72/166/EHS, č. 90/232/EHS, č. 2009/103/ES. Konštatoval, že smrť manžela žalobkyni 1/ spôsobila veľkú psychickú traumu, v súvislosti s čím sa pravidelne podrobuje ambulantnej psychiatrickej liečbe, pričom pred smrťou svojho manžela trpela iba bežnými ochoreniami. S poukazom na ustanovenie § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, súd prvej inštancie pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy zohľadnil, že k ujme došlo v dôsledku dopravnej nehody žalovaným 1/, ktorý porušil povinnosti Zákona o cestnej premávke, ktorý sa následne doznal k spáchaniu skutku, ktorý oľutoval, ako sa aj po nehode manželom U. ospravedlnil. Zároveň poukázal na to, že žalovaná 2/ vyplatila žalobkyni 1/ z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 20 286,- eur. Z týchto dôvodov žalobe žalobkyne 1/ vyhovel sčasti a priznal jej náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000,- eur a v prevyšujúcej časti uplatneného nároku žalobu zamietol.

1.2. Žalobkyňa 2/ je dcérou nebohého A. U., a preto pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie zohľadnil, že k otcovi mala silnú citovú väzbu a ťažko prežívala jeho smrť. Poukázal na to, že je zamestnaná, býva v inej dedine, za matkou musí dochádzať, pričom sa zároveň musí venovať aj svojej rodine a udržiavať svoju domácnosť. Zároveň vzal do úvahy skutočnosť, že žalobkyňa 2/ neutrpela žiadne zdravotné ťažkosti, keďže nebola prítomná pri dopravnej nehode, nie je psychicky liečená a nemá ani zdravotné problémy, pre ktoré by nemohla vykonávať svoju prácu ako učiteľka. Z týchto dôvodov priznal žalobkyni 2/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10 000,- eur a v prevyšujúcej časti uplatneného nároku žalobu zamietol.

1.3. K námietke nedostatku pasívnej vecnej legitímácii žalovanej 2/ poukázal na eurokonformný výklad pojmu „náhrady škody na zdraví“ v súlade s ustanoveniami § 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z., s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia, sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obetiach dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že nárok žalobkyň na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je vo vzťahu k žalovanej 2/ ako poisťovateľovi zodpovednej osoby daný, ktorý je krytý povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na základe podaných odvolaní žalobkyň a žalovanej 2/ rozsudkom č. k. 6 Co 239/2017-290 z 18. apríla 2018 rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti, v ktorej bola uložená žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ 5 000,- eur a žalobkyni 2/ 10 000,- eur, potvrdil a v časti spôsobu plnenia zmenil tak, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného; v napadnutej zamietajúcej časti rozhodnutie potvrdil. V časti náhrady trov konania rozhodnutie zrušil a v tejto časti vec vrátil na ďalšie konanie.

2.1. Odvolací súd sa stotožnil s posúdením namietanej pasívnej legitímácie žalovanej 2/ v spore. Uviedol, že v danej otázke je rozhodujúcim rozsudok Súdneho dvora vo veci C-22/12 Haasová a odkaz na prijaté tri európske smernice týkajúce sa povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Zdôraznil, že pojem „škoda“ treba vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých. V nadväznosti na to konštatoval, že náhrada škody z dôvodu nemajetkovej ujmy spadá do rozsahu krytia povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku, a preto je poisťiteľ zodpovednosti za škodu (v danom prípade žalovaná 2/) pasívne vecne legitimovaným subjektom. Zároveň uviedol, že pri riešení tejto otázky sa odklonil od doterajšej rozhodovacej praxe, pričom poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016 sp. zn. 3 Cdo 301/2012, lebo vychádzal z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. augusta 2016 sp. zn. I. ÚS 474/2016 v obdobnej veci.

2.2. Vo vzťahu k priznanej výške nemajetkovej ujmy poukázal na ustanovenie § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorý pre určenie výšky stanovuje taxatívne dve kritéria a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, pričom vždy musia byť zisťované okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby. Konštatoval, že súd prvej inštancie na základe voľnej úvahy, správne

ustálil výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy s ohľadom na požiadavku primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobkýň. Dodal, že bola správne vyhodnotená závažnosť vzniknutej ujmy žalobkýň 1/ a 2/, ktorú mal súd preukázanú predovšetkým s prihliadnutím na príbuzenský vzťah žalobkýň ako najbližších rodinných príslušníkov nebohého, u ktorých bola prítomnosť intenzívnejších, interpersonálnych väzieb na výsostne emocionálnom základe nespochybniteľná. Z týchto dôvodov v napadnutej časti vyhovujúceho výroku, ako aj v zamietavej časti rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 CSP.

2.3. K uloženej povinnosti žalovaných plniť spoločne a nerozdielne citoval ustanovenie § 511 Občianskeho zákonníka a uviedol, že v prípade plurality zodpovedných subjektov na náhradu nemajetkovej ujmy sa jedná o pasívne spoločenstvo samostatných spoločníkov, a preto v tejto časti zmenil rozhodnutie v súlade s ustanovením § 388 CSP a uložil žalovaným 1/ a 2/ plniť uloženú povinnosť tak, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného.

2.4. V časti náhrady trov konania zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie v súlade s ustanovením § 389 ods. 1 písm. b) CSP z dôvodu náležitého neodôvodnenia rozhodnutia, ako aj nesprávne priznaného nároku na náhradu trov konania v plnom rozsahu, vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Poukázala na rozdielnu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu v otázke výkladu pojmov „škoda“ a „nemajetková ujma“, ako aj posúdenia pasívnej vecnej legitímácie poisťovateľov na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd podľa zákona č. 381/2001 Z. z. Uviedla, že vo veciach najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 168/2009, sp. zn. 4 Cdo 139/2011, sp. zn. 3 Cdo 176/2012, sp. zn. 3 Cdo 301/2012 a sp. zn. 8 Cdo 219/2016, najvyšší súd vyslovil záver, že „slovenské právo neupravuje takúto náhradu nemajetkovej ujmy v rámci úpravy zodpovednosti poisteného za škodu, a preto nie je potrebné, aby tento nárok bol zahrnutý v poistnom krytí z povinného zmluvného poistenia, a dovolací súd nevzhladol dôvod na odlišný výklad ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., ani po rozhodnutí Súdneho dvora rozsudkom C-22/12, ktorý žiadnym spôsobom nespochybnil závery doterajšej judikatúry aplikujúcej vnútroštátne právo v zmysle ktorej, takáto náhrada nemajetkovej ujmy nespadá do povinného zmluvného poistenia“. Zároveň poukázala na opačný názor uvedený v rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 1/2016 z 31. júla 2017. V tejto súvislosti poukázala na vnútroštátnu právnu úpravu a diferenciaciu pojmov škoda a náhrady nemajetkovej ujmy. Podľa názoru žalovanej 2/, nie je pasívne vecne legitimovaná v spore o nárokoch z titulu zásahu do osobnostných práv žalobkýň, lebo zákon č. 381/2001 Z. z. sa nevzťahuje na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcu z ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ sa poistený s poisťovňou nadštandardne nedohodne v poistnej zmluve. Uviedla, že Súdny dvor Európskej únie podáva výklad práva únie, teda v predmetnej veci podal výklad smerníc zaoberajúcich sa poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami. Za žiadnych okolností však nepodal a ani nemohol podať výklad vnútroštátnych predpisov. Súčasne súd členského štátu Európskej únie nemôže smernice Európskej únie vykladať v rozpore s vnútroštátnym právom. Ďalej namietala absenciu priamej príčinnej súvislosti medzi uplatňovanou nemajetkovou ujmovou a poistnou udalosťou (dopravnou nehodou). Zároveň požiadala o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie, a to až do právoplatného rozhodnutia o dovolaní vo veci samej z dôvodu, že je pravdepodobné, že bude vec predložená Veľkému senátu najvyššieho súdu, ako aj z dôvodu zabránenia vykonania exekúcie. Navrhla napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť a žalobu proti žalovanej 2/ zamietnuť.

4. Žalobkyne 1/ a 2/ sa k doručenému dovolaniu písomne nevyjadrili.

5. Žalovaný 1/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu deklaruje, že otázka nároku nemajetkovej ujmy patrí pod pojem škoda predpokladaný povinným zmluvným poistením podľa zákona č. 381/2001 Z. z., a teda poisťovne sú z tohto titulu povinné plniť nárok na nemajetkovú ujmu. Konštatoval, že žalovanou 2/ uvádzané rozhodnutia najvyššieho súdu sú už v súčasnosti prekonané. Navrhol podané dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

6. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

7. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s doposiaľ ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné, a preto bolo odmietnuté.

9. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

12. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

13. Žalovaná 2/ namietala nesprávne právne posúdenie sporu odvodzujúc prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP a na preukázanie svojho tvrdenia uviedla rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 4 Cdo 168/2009, sp. zn. 3 Cdo 301/2012, sp. zn. 3 Cdo 176/2012, sp. zn. 4 Cdo 139/2011, sp. zn. 3 Cdo 301/2012, sp. zn. 8 Cdo 219/2016.

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov. Ide teda o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov sa ešte neustálili (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu). Najvyšší súd v rozhodnutiach sp. zn. 8 Cdo 78/2017 a sp. zn. 3 Cdo 196/2018 už uviedol, že ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. c) CSP, je povinný označiť rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery). Podobne v rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo 141/2017 uviedol, že ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z uvedeného ustanovenia, neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré o danej právnej otázke zaujali rozdielne právne závery, nemôže dovolací súd uskutočniť meritórny dovolací

prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Skutočnosť, že dovolateľ vyvodzujúci prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. c) CSP neuvedie rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sú rozdielne, považuje najvyšší súd za absenciu náležitostí dovolania v zmysle § 431 až § 435 C.s.p. (porovnaj 1 Cdo 206/2016, 8 Cdo 141/2017, 8 Cdo 50/2017).

15. Podľa názoru dovolacieho súdu žalovaná 2/ v danom prípade zákonom zodpovedajúcim spôsobom vymedzila právnu otázku, riešenie ktorej, podľa jej názoru je v rozhodovacej praxe dovolacieho súdu rozdielne a zároveň poukázala na rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 4 Cdo 168/2009, sp. zn. 3 Cdo 301/2012, sp. zn. 3 Cdo 176/2012 sp. zn. 4 Cdo 139/2011, sp. zn. 3 Cdo 301/2012, sp. zn. 8 Cdo 219/2016.

16. Dovolací súd akcentuje, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia alebo stanoviská najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ale tiež opakovane vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybnili názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom (porovnaj napr. sp. zn. 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 129/2017, 8 Cdo 33/2017). Na uvedené nadviazal aj judikát prijatý na poslednom zasadnutí občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu dňa 9. októbra 2018, ktorého právna veta znie: „do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a v Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986“ (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 29/2017 z 24. januára 2018).

17. V danom prípade pre posúdenie veci je zásadnou otázkou, či náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako jedna z foriem satisfakcie za neoprávnený zásah do života a zdravia fyzickej osoby, je nárokom krytým poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorou sa už iné senáty najvyššieho súdu v rozhodovacej praxi zaoberali.

18. Senát 4 C dovolacieho súdu v uznesení z 20. apríla 2011, sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a senát 8 C dovolacieho súdu v uznesení z 15. mája 2017, sp. zn. 8 Cdo 219/2016 dospeli k záveru, že podľa v tom čase platnej právnej úpravy možno nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu, t. j. podľa ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, a teda povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na právo na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúce z ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

19. Senát 3 C dovolacieho súdu v uznesení z 31. marca 2016, sp. zn. 3 Cdo 301/2012 konštatoval nedostatok pasívnej legitímácie poisťovne, pričom poukázal na výklad ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., v zmysle ktorého plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na nárok navrhovateľov na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcej z § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Senát 3 C nezistil dôvod na odlišný výklad ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., ani po rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-22/12, totiž v rozsudku nevyložil, či v rámci posudzovanej vnútroštátnej právnej úpravy poistného krytia povinného zmluvného poistenia je zahrnutá aj náhrada nemajetkovej ujmy spôsobená blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode. Preto ani nijakým spôsobom nespochybnil závery doterajšej judikatúry aplikujúcej vnútroštátne právo, v zmysle ktorej takáto náhrada nemajetkovej ujmy nespadá do povinného zmluvného poistenia. Podľa neho Súdny dvor Európskej únie iba uviedol, ako by mala úprava tejto otázky vo vnútroštátnom práve v súlade s komunitárnou úpravou

vyzerat'. Keďže slovenské právo neupravuje takúto náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej obetiam usmrteným pri dopravných nehodách v rámci úpravy zodpovednosti poisteného za škodu, nie je potrebné, aby tento nárok bol v zmysle rozsudku zahrnutý v poistnom krytí z povinného zmluvného poistenia.

20. Senát 6 C dovolacieho súdu v čase nasledujúcim po rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012, rozsudkom z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zamietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora, ktoré podal na podnet žalovanej 2/ (v tam prejednávanej veci bola žalovanou 2/ KOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group). Pokiaľ ide o právnu otázku pasívnej legitímácie v konaní o obdobnej veci, vychádzal z toho, že v prejednávanej veci spornú otázku už riešil ústavný súd. Ten nielenže už vo viacerých ním posudzovaných veciach odmietol sťažnosti poisťovní namietajúcich porušenie svojich základných práv rozhodnutiami všeobecných súdov, ustalujúcimi krytie aj nemajetkovej ujmy pozostalých poistením podľa zákona č. 381/2001 Z. z., ale dokonca pri rozhodovaní vo veci sťažovateľky totožnej s podnecovateľkou mimoriadneho dovolania v prejednávanej veci v rámci odôvodnenia uznesenia z 11. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016 uzavrel, že „...pojem „škoda“ použitý v zákone č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, s cieľom maximálnej možnej miery rešpektovania cieľov relevantnej únieovej regulácie.“ Tento záver senát 6 C považoval za záväzný, pokiaľ ide o krytie nárokov pozostalých po obetiach dopravných nehôd na náhradu nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu a pasívnej legitímácie povinných zmluvných poisťovní v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pred všeobecnými súdmi. Pojem „škoda“ v tejto súvislosti vložil extenzívne v tom zmysle, že zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Pokiaľ podľa súdnej praxe, usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Zdôraznil, že pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania pojmu „škoda“ v komunitárnom práve, keď predmetný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Hoci smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa termíny „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA).

21. Senát 6 C dovolacieho súdu v rozhodnutiach z 27. februára 2018 sp. zn. 6 Cdo 143/2017 a sp. zn. 6 Cdo 206/2017, odmietol dovolania dovolateľky KOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group v obdobných veciach, ako je vec prejednávaná z obdobných dôvodov, ako vo vyššie spomenutej veci sp. zn. 6 MCdo 1/2016, a to z dôvodov, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v riešení otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, je potrebné považovať rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-22/12 vo veci Haasová, ako aj ústavného súdu, sp. zn. I. ÚS 474/2016 a rozhodnutia, na ktoré toto rozhodnutie odkazuje, napr. sp. zn. III. ÚS 646/2015, sp. zn. I. ÚS 206/2015, ako aj už spomenuté rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 1/2016.

22. Na uvedené rozhodnutia senátu 6 C dovolacieho súdu nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 179/2017 z 26. septembra 2018 a sp. zn. 8 Cdo 6/2018 z 27. septembra 2018 v obdobných veciach, v ktorých bolo dovolanie poisťovní odmietnuté ako procesne neprípustné.

23. Napokon dovolací súd poukazuje na judikát prijatý na zasadnutí občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu dňa 9. októbra 2018, ktorého právna veta znie: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001

Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“ (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 1/2016).

24. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd môže len konštatovať, že touto vyššie popísanou ustálenou praxou dovolacieho súdu bol zároveň prekonaný právny názor uvedený v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012, sp. zn. 4 Cdo 139/2011, sp. zn. 3 Cdo 176/2012, sp. zn. 8 Cdo 219/2016, na ktoré poukazovala dovolateľka.

25. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd správne vec právne posúdil, ak vychádzal zo skutočnosti, že nemajetková ujma pozostalých po obetiach dopravných nehôd spadá pod rozsah krytia podľa povinného zmluvného poistenia a teda žalovaná 2/ je v spore vecne pasívne legitimovaná. Dovolanie žalovanej 2/ tak neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 2 CSP), a preto najvyšší súd jej dovolanie ako nedôvodné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

26. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobkyní 1/ a 2/ v dovolacom konaní. V záujme rozumného usporiadania procesných nárokov strán, v súlade so zásadou hospodárnosti (čl. 4 v spojení s čl. 17 Základných princípov CSP), žalobkyniam 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2018 sp. zn. 7 Cdo 14/2018 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 8/2018 pod R 72/2018).

27. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.